

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

ירושלים, כ' טבת תשע"ז
18/01/2017
פניה: 16319320
סימוכין: 16319849

לכבוד
גב' ירדנה מלר-הורוביץ
מזכירת הכנסת
הכנסת
ירושלים 91950

שלום רב,

הנדון: ישראל ראשונה בשיעור הילדים שנהרגים בתאונות דרכים
על פי דוחות ה-OECD
(מסקנות ועדת הכלכלה בעקבות החלטה על דיון מהיר מיום: 19.12.2016)

קיבלתי בתודה את מסקנות הדיון בנושא שבנדון ולהלן התייחסותי:

מערכת החינוך רואה בחינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים משימה לאומית שמטרתה שמירה על חיי אדם, מניעת תאונות דרכים וחינוך להתנהגות בטיחותית וסובלנית המכבדת את בני האדם ואת חוקי המדינה.

במשרד החינוך ישנו אגף ייעודי – אגף זה"ב, נגישות ואורח חיים בטוח, האמון על הובלת הנושא במערכת החינוך בכל שלבי הגיל ובכל המגזרים. פעולותיו מתבססות על הוראה רציפה ושיטתית של הלומדים, טיפוח מיומנויות התנהגות המבוססות על מודעות, אכפתיות ואחריות אישית.

האגף מפעיל תכניות חובה ורשות בבתי הספר היסודיים והעל יסודיים, המחנכות להתנהגות נכונה ובטוחה כהולכי רגל, רוכבי אופניים, נוסעים ברכב וכנהגים לעתיד. זאת לצד הכשרת רכזים לזהירות ולבטיחות בדרכים המקיימים פעילויות שיא, סדנאות והרצאות לתלמידים, למורים ולהורים, כחלק מתכנית לימודים בית ספרית בחינוך לזה"ב, על מנת לגייס את כל הנוגעים בדבר לנושא.

להלן יעדי אגף זה"ב:

1. העמקת החינוך לערכים.
2. מאבק באלימות ועידוד אקלים חינוכי מיטבי.
3. שילוב זה"ב במקצועות הלימוד.
4. תקשוב זה"ב במערכת החינוך והתאמתו למאה ה-21.
5. הטמעת "מעטפת הבטיחות" במוסדות החינוך.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

להלן מבנה תחום הדעת:

3. **עקרון השוני והרב גוניות** – משתמש הדרך צריך להכיר את מגבלותיו של משתמש הדרך האחר ואת חוסר הסימטריות שבין נקודת המבט של האחר (הזולת) לבין נקודת המבט שלו.

4. **עקרון אי הוודאות והספקנות** – משתמש הדרך צריך להטיל ספק באשר למעשיהם של עמיתיו בדרך, אסור לו לסמוך על אמצעים טכניים של הרכב או של התנהגותו של אדם אחר.

5. **עקרון מעטפת הבטיחות** – כל משתמשי הדרך צריכים לשמור על מעטפת בטיחות שתקנה להם מקדמי בטיחות של מרחק, זמן, מהירות, והתייחסות לתנועה.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

להלן סקירת תכניות לפי שכבות הגיל השונות:

בגנים:

מתבסס החינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים, כחלק מארגון הסביבה החינוכית לימודים, וכן בפעילויות בגן באופן שוטף, בפעילויות עם ההורים ובהפעלת התכנית "לנוע בעולם מתנועע" ועוד.

בבתי הספר היסודיים:

בכיתות א', ב' נלמדת התכנית "ללמוד תנועה" כשעה שבועית ומכוונת ללמד את הילדים לנוע בסביבה תוך התייחסות לגורמים הקיימים בה, לסימנים ולסמלים רלוונטיים למערך התעבורתי ולמשתמשי דרך אחרים. התכנית היא סימולציה של מצבי דרך.

בכיתה ה' נלמדת התכנית "עצמאים בשטח", תכנית זו מכוונת ללמד את התלמידים לקבל החלטות על פי נתוני הדרך בתחילה בסביבת מגוריהם ואחר כך בהכללה ליישוב או לעיר בה הם מתגוררים. בשנה האחרונה התכנית נמצאת בתהליך עדכון ושדרוג והפיכתה לתכנית מתוקשבת.

בכיתה ו' מופעלת התכנית "משמרות הזהב" תלמידי כיתות ו' מסייעים לתלמידים צעירים יותר לחצות את כבישי הגישה בזמן ההגעה לבית הספר וביציאה ממנו.

שוטרים ושוטרות מכשירים את תלמידי כיתות ה' לסייע לתלמידים צעירים במעברי חצייה מאושרים בסמוך לבתי ספר וכשהתלמידים עולים לכיתה ו' הם מוצבים במעברי החצייה מידי יום לפני תחילת יום הלימודים ובסיומו ומבצעים הלכה למעשה את מה שהם למדו: לסייע לתלמידים הצעירים לחצות בבטיחות מרבית.

בבתי הספר העל – יסודיים:

בכיתה ט' נלמדת התכנית בטיחות בדרכים באמצעות מורים שהוכשרו לכך, הנושאים הנלמדים בתכנית הם: עקרונות הבטיחות, ראות ונראות, קשב ותשומת לב, רכיבה על אופניים, ערים, תחבורה ובטיחות. השנה משולבת בתכנית לומדת רכיבה נכונה ובטוחה על אופניים - "נעים על אופניים", עם התאמות לנושא האופניים החשמליים.

בכיתה י' מופעלת תכנית "החינוך התעבורתי", המכינה את התלמידים לקראת נהיגה והתמודדות עם המורכבות של "המרחב התעבורתי". בעבר נלמדה התכנית בכיתות י"א, אך בשל תכנית ההיבחנות החדשה (בגרויות) ופניות התלמידים, התכנית נלמדת החל משנת הלימודים התשע"ו בכיתות י'.

התכנית עוסקת בתכנים מקצועיים תעבורתיים וחשיפת התלמידים לגורמים התחבורתיים והאנושיים המשפיעים על תהליכי הנהיגה ברכב, בהרחבת ידיעותיהם של התלמידים באשר לגורמים המרכזיים המשפיעים על נהגים צעירים ובהעלאת מודעותם לחשיבות השמירה על הכללים ועל התמודדות עם לחצים חברתיים. בשיח משותף המתקיים בין משרד החינוך, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, משרד התחבורה ורשות הרישוי במשרד התחבורה, נבחנת האפשרות לקיים מבחן עיוני (תיאוריה) בתום תהליך הלמידה במסגרות הבית ספריות כבר בשנת הלימודים תשע"ז כפיילוט ב - 500 כיתות.

שר החינוך
Minister of Education
وزير التربية والتعليم

בכיתה י"א, מופעלת תכנית "סינמה דרייב", בשיתוף עמותת "אור ירוק", התכנית הינה רב חושית, תלת מימדית ואינטראקטיבית להכנה לקראת נהיגה. התוכנית כוללת חמישה פרקים: נסיעה במהירות, עייפות, נהיגה תחת השפעת אלכוהול והיסח הדעת בעת שליחת מסרונים. התלמידים משתתפים פעילים בתכנית ומתבקשים לתת משוב לפני החשיפה לתכנית ולאחריה.

פעילויות הסברה והדרכה – אגף זה"ב, נגישות ואורח חיים בטוח במשרד החינוך משתף פעולה עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים במבצעי הסברה בטיחותיים, פעילויות הסברה והדרכה למחנכים, להורים ולתלמידים לקראת החזרה ללימודים, חופשות, לקראת היציאה לחופשת הקיץ ועוד.

רכזי זה"ב בית ספריים - מערכת החינוך מפעילה רכזי זה"ב בית ספריים שתפקידם המרכזי הוא לפעול בתוך בית ספר, לרכז ולמנף את נושא החינוך לזהירות ולבטיחות בדרכים ולעסוק בכל הנושאים הרלבנטיים הקשורים לחינוך לבטיחות בדרכים: הכנת תלבי"ס (תכנית לימודים בית ספרית) שתכלול את הנושאים הבאים: הוראת תכניות, פעילויות הסברה, ימי שיא, טיפול בנושאים הקשורים למעטפת הבטיחות, פעילויות עם גורמי חוץ (הצגות, סדנאות וכד') ועוד.

מעטפת הבטיחות:

האגף מפעיל את "מעטפת הבטיחות" במספר הולך וגדל של בתי ספר הבאה להסדיר את ההגעה והיציאה מבית הספר בצורה מאורגנת ובטיחותית, הן בהליכה ברגל, בהסעות הורים, בהסעות מאורגנות, ובהפעלת משמרות הזה"ב העוזרות לתלמידים הצעירים יותר לחצות את המעברים בקרבת בית הספר.

משרד החינוך בשיתוף עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, ארגון "בטרם", עמותת "אור ירוק" וגופים נוספים מקדמים תכניות ופעולות הסברה בחברה הערבית ובמגזר החרדי שייתנו מענה הולם לרמת ההיפגעות בקרב האוכלוסיות הללו, כדלקמן:

- א. נבנית תכנית אשר הרשות הלאומית מתכללת בה פעולות ממוקדות לחברה הערבית בנושא ובה מגויסים מובילי דעת קהל בחברה הערבית, אנשי דת וחברי כנסת אשר יעבירו מסרים בטיחותיים להעלאת מודעות בישובים הערביים.
- ב. משרד החינוך, אגף זה"ב, נגישות ואורח חיים בטוח, יפעיל החל משנת הלימודים תשע"ח את תכנית החינוך התעבורתי בכיתות י', בכל כיתות י' בחברה הערבית, על מנת לתת דגש ולנסות להשפיע על מגמת ההיפגעות של צעירים בחברה הערבית.
- ג. משרד החינוך בשיתוף עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מכשיר ומפעיל מזה מספר שנים בנות ובני שרות אזרחי בנושא זה"ב ובטיחות ילדים בישובים בחברה העברית. בין הנושאים המטופלים: תאונות חצר, חשיבות חגירת חגורות בטיחות ותאונות בבית.
- ד. משרד החינוך בשיתוף עמותת "אור ירוק" מפעיל מתנדבים ביישובי הבדואים בנגב ומפעיל תכנית "אור ירוק לילדים" ו"זה"ב בגן", בכדי לחנך לבטיחות בדרכים ולהתנהגות נכונה ובטוחה בשימוש במרחב התעבורתי.
- ה. משרד החינוך באמצעות אגף זה"ב, נגישות ואורח חיים בטוח מפעיל תכניות ופעילויות מותאמות במגזר החרדי דרך המחוז החרדי במשרד החינוך ובשיתוף מלא עם מרכז החינוך העצמאי, מעיין החינוך התורני ובמוסדות המוכר שאינו רשמי. התוכניות הותאמו למגזר ופעולות במוסדות החינוך.

בברכה

נפתלי בנט